

Manuscrito de pláticas en euskera guipuzcoano en los Capuchinos de San Sebastián

II

FORMAS VERBALES

Seguimos el mismo criterio que hemos señalado respecto del vocabulario, sin pretender ser exhaustivos. Distribuimos las diversas formas en tres grupos.

En el primer grupo colocamos las formas verbales (incluimos los sufijos *-ko*, *-teko* o *-tzezo*, *-ten* o *-tzen* y *-tu* o *-du*) que no empiezan ni por *d-* ni por *z-*; en el segundo, las que empiezan por *d-*; y en el tercero y último, las que lo hacen por *z-*.

No hacemos distinción entre las formas sintéticas y las analíticas o perifrásicas. Añadimos aparte las formas correspondientes a la conjugación familiar.

a)

BALETOR. Si él viniera (542).

BALIGU. El ello a nosotros. *Ark bialtzzen baligu* (542) «Si él nos lo enviaría».

BALIRAZU. Tú ello a mí. *Barkatzen balirazu* (110) «Si me lo perdonaras».

BALITZAZU. El a ti. *Agertzen balitzazu begien aurrean* (548) «Si él se te apareciera».

BALIZU. El ello a ti. *Jakingo balizu zuk egin dezun gaiztakeria* (548). «Si él (te) supiera la maldad que has hecho».

BAZENDU. Tú ello. *Egin bazendu* (545) «Si tú lo hubieras hecho».

BAZINDUZ. Tú ellos. *Zuk Salomonek ainbat ondasun izaten bazinduz ere* (36) «Aunque tuvieras tantos bienes como Salomón».

BAZIÑA. *Bizitu baziña* (545) «Si hubieras vivido».

EZAZU. Tú ello. *Ikasi ezazu* (542) «Apréndelo».

FRANCISCO ONDARRA

- GENDUEN. Nosotros ello. *Atera genduen* (38) «Nosotros lo sacamos».
- GENDUNA. Nosotros ello. *Atera genduna* (38) «Lo que sacamos nosotros».
- GIDAZU. Tú ello a mí. *Esan gidazu* (545) «Dímelo».
- GINDUZEN. Él a nosotros. *Jesusek amatu ginduzen* (72) «Nos amó Jesús».
- GINDUAN. Él a nosotros. *Beti maitatu ginduan* (72) «Nos amó siempre».
- GIÑIOKE. Nosotros ello a él. *Galdetuko giñioke* (543) «Se lo preguntaríamos».
- GIÑION. Nosotros ello. *Len giñion eroen lagun* (36) «Amigo de los locos que antes mencionábamos».
- GUAZEN. Vámonos (484).
- ITZATZU. Tú ellos. *Gogoan ar itzatzu* (37) «Grábalos en la memoria».
- KO. *Biziko ziñan* (545) «Hubieras vivido».
- INDAZU. Tú ello a mí. *Indazu grazia* (73) «Concédeme la gracia».
- KIEZU. Tú ello a ellos. *Begira kiezua* («beguiraquiezu») (35) «Mírales».
- LETORKEAN. *Zerutik letorkean animak* (546) «El ánima que viniera del cielo».
- LETORKIGU. *Beste mundutik onez letorkigundak esango ligukeana* (543) «Lo que nos diría el que del otro mundo viniera con buenas intenciones».
- LEZAKEALA. El ello. *Badakit erantzun lezakeala* (543) «Sé que podría responder».
- LIGUKEANA. El ello a nosotros. *Esango ligukeana* (543) «Lo que nos diría».
- LIOZKAN. El ellos a él. *Eragotzi bear liozkan* (55) «El que debiera impedírselos».
- LITEZKEAN. *Asko izan bear luke...joan litezkean fededun guziak ura adoratzera* (359) «Debiera ser suficiente para que fueran todos los creyentes a adorarlo».
- LITUKEAN. El ellos. *Eman nai litukean ondasunez* (362) «Con los bienes que quisiera darlos». *Egin bear litukean gauzen gogoa* (535) «El deseo de las cosas que debiera hacer».
- NABEN. El a mí. *Asko naigabetzen naben gauza* (230) «Lo que mucho me acongoja».
- NUKEANA. Yo ello. *Nik egin nai nukeana* (92) «Lo que yo quisiera hacer».

- TEKO. *Irteteko* (51) «Para salir».
- TZEKO. *Erortzeko* (35) «Para caer». Usa -teko y -tzezo.
- TEN. *Epinten* (43, 52, 546), *jarten* (527), *ekarten* (437), *erakarten* (429), *irakurten* (52), *erorten* (53), *iraulten* (553), etc. Emplea -ten y -tzen. Véase el siguiente.
- TZEN. *Agertzen* (33), *urbiltzen* (33), *iltzen* (33), *ekartzen* (571), etc.
- TU. Así lo emplea habitualmente, usando -du en *izandu* (44,55, etc.) y *egondu* (55, etc.).

b)

DAGIKEA. *Beste onenbeste esan dagikea enfermo gaxoen* («gaisoén») *bes-te zenbait bisitadoreri ere* (535) «Otro tanto se les podría decir a otros visitadores de los pobres enfermos».

DAGIKEANA. Yo ello. *Egin dagikeana* (92) «Lo que puedo hacer».

DAGIKEON. El ello a él. *Obispo bati...abisa dagikeon era ta moduan* (53) «Del modo que se lo podría a avisar a un obispo». *Ari gaztigatu ziona ta oni abisa degikeona* («deguiqueona») (53) «Lo que advirtió a qué y lo que podría avisar a éste».

DAGOKAN. El a ello. *Sari oni dagokan bizitza* (34) «La vida que corresponde a esta recompensa».

DAGOKIZULA. El a tí. *Ekusten badezu begira dagokizula* (548) «Si ves que te está mirando».

DAGOTE. El a ellos. *Jaungoikoa begira dagotela gure lan guzai* (356) «Que Dios está mirando a todas nuestras obras».

DAGOZKANAK. Ellos a él. *Egungo ebanjelioko itzak Jesusi dagozkanak dira* (49) «Las palabras del evangelio de hoy corresponden o se refieren a Jesús».

DAGOZTEN. Ellos a ellos. *Zenbait dira Jaungoiko berari dagozkanak eta besteak besteai dagoztenak* (108) «Algunos se refieren a Dios y otros a los demás».

DAKARDEN. Ellos ello. *Oek dakarden nekagiro gogorra* (35) «El duro tormento que estos traen o sufren».

DAKART. Yo ello. *Nere begietan dakart beti nere pekatua* (547) «Traigo siempre ante mis ojos mi pecado».

DARAUTSUENA. Vosotros ello. *Zer da zeren gogo txar orretan darautsuena?* «¿Qué es lo que habláis en vuestra mala mente?». NOTA: Es del verbo ERAUSI, que ha aparecido poco antes en uso nominal: *Eskriba oek beren gogoan zekarden erausi galdua* (513) «La pervertida charla que llevaban en sus mentes estos escribas».

FRANCISCO ONDARRA

DARAUTZUENA. Así leemos en la pág. 548 con el mismo significado que la forma anterior. *Aditu ez dezan Erregek zeren artean darautzuena* (548) «Para que el rey no oiga lo que charláis entre vosotros».

DARRAIZTEN. Ellos a ellos. *Oriei darraizten betiko tormentuak* (39) «Los tormentos que les siguen a éstos».

DARRAIKON. El a ello. *Erio gaiztoari darraikon neke...* (37) «El tormento que sigue a la mala muerte».

DATORKIZUEN. Ellos a vosotros. *Datorkizuen bideak* (50) «Los caminos que os vienen».

DARRAIKA. El a ello. *Baleari badarraika* (447) «Si le sigue a la ballena».

DAUKEEN. Ellos ello. *Zeñenurrean daukeen beren eriotza* (39) «Qué cerca tienen su muerte».

DAUTSA y

DAUTZA. *Pekatari guziak illak dautsa..., ezur igartu illenak dantzan (sic) gisan* (324) «Todos los pecadores yacen muertos, como yacen los huesos secos de los difuntos».

DEDALAKO. Yo ello. *Infernua irabazi dedalako* (547) «Porque he ganado el infierno».

DEGIGUN. El ello a nosotros. *Guri bear deguna eman degigun* (348) «Para que nos dé lo que necesitamos».

DEGION. El ello a él. *Esan degion konbeni zaiona* (469) «Para que le diga lo que le conviene».

DEGIOZKAN. El ellos a él. *Berak ere...eman degiozkan jaio berriari dagozkan agurrak* (112) «Para que también él dé al recién nacido los salvados que le corresponden».

DEGIZUN. El ello a ti. *Eman degizun grazia* (336) «Para que te dé la gracia».

DEGIZUELA. El ello a vosotros. *Jaungoikoak eman degizuela...grazia* (139) «Que Dios os dé la gracia».

DEZAKEAN. El ello. *Nai duena egin dezakean juez Jaungoikoari* (547) «A Dios juez, que puede hacer lo que quiere».

DEZAZUKE. Tú ello. *Sinis dezazuke au* (564) «Puedes creer esto».

DIDAZU y

DIRAZU. Tú ello a mí. *Eman bear didazu* (110) «Tienes que dármelo». *Zer egiten dedan an galdetzen dirazu* (366) «Me preguntas qué es lo que hago allí».

DIDAZUELAKO. Vosotros (ello) a mí. *Ondo nai didazuelako kaparen azpian* (558) «Bajo el pretexto de que me quereis bien».

MANUSCRITO DE PLÁTICAS EN EUSKERA GUIPUZCOANO EN LOS...

DIDEELA. Ellos a mí. *Ondo nai dideela dioen...losentxari* (558) «Los aduladores que dicen que me quieren bien».

DIEZA. Ellos ello a ellos. *Au bera adierazten dieza zenbait enfermori etxeko berak ere* (536) «Esto mismo les dan a entender a algunos enfermos hasta los de casa».

DIOZAN. El ello a él. *Eriaren ekusle onak...edo apaizak besteri(k) adierazi ez diozan, esango dioe* (536) «Para que los visitantes buenos del enfermo o el sacerdote no le dé a entender otra cosa, le dirán».

DIOZAKEAN. El ello a él. *Eritisun gaiztotik atera danak...egiten duena da gaitz egin diozakean gauzarik ez jatea* (515) «Lo que hace el que ha salido de una mala enfermedad es no comer lo que le pueda hacer mal».

DIOZKA. El ellos a él. *Eskatzen diozka gaur Elizak Jaungoikoari iru gauza* (41) «La Iglesia le pide hoy a Dios tres cosas».

DIOZKEA. Ellos los a él. *Aita onak nai duen aldioro egin bear diozkea beren serbitzu ta laguntzak* (504) «Siempre que quiera el buen padre deben hacerle sus servicios y ayudas».

DIOZKEEN. Ellos los a él. *Garaitzen ditu...kanpokoak ematen diozkeen naigabeak* (71) «Vence los disgustos que los de fuera le dan».

DIRAZU. Véase DIDAZU.

DIRUDIE. Ellos ello. *Mundu onetako askok dirudie lenagoko zenbait eroen aide urrak* (35) «Muchos de este mundo parecen parientes próximos de algunos locos del pasado».

DITXEKO. Ello se le a él. *Onela gelditzen da (etikaduna), zerren kentzen etzaion ditxekon kalentura* (575) «Así queda el tísico porque no se le quita la calentura que se le pega».

DITXOKOLA. Ello a ello. *Oni ditxokola (sic), esango ere lizuke* (546) «Referente a esto te diría él también».

DITZAZUN. Tú ellos. *Onela utzi ditzazun lurreko (atsegintasun) labur txarrak* (37) «Para que así abandones los placeres terrenos breves y malos».

DIZKEA. Ellos los a él. *Zor dizkea hume guziak beren Jaun Aitari eskumuñ, esker-on ta ondo amatzeak* (504) «Todos los hijos deben a su Señor y Padre saludos, agradecimientos y corresponder bien en el amor».

DIZKIDEEN. Ellos los a mí. *Ar ditzadala...sortzen dizkideen bidegabe ta txarkeri guziak* (73) «Que reciba todas las injusticias y maldades que ellos me ocasionan».

DIZKEEN. Ellos se los a él. *Eman nai dizkeen sendagairik artu nai ez duela dirudiela* (53) «Que parece que no quiere tomar las medicinas que se las quieren dar a él».

FRANCISCO ONDARRA

DIZTE. El los a ellos. *Eriotza onek...ez dizte kenduko...pekatu galduak* (39) «Esta muerte no les quitará sus perversos pecados».

DUE. El ello y ellos ello. *An il bear duela baderitza ere* (477) «Aunque le parezca que va a morir allí». *Galtzen due askok* (477) «Muchos pierden».

c)

ZAGU. El a nosotros. *Oro oro-bat gertatuko zagu guri ere* (561) «Exactamente igual nos sucederá también a nosotros».

ZAIZKA. Ellos se le a él. *Agertu zaizka pekatu guziak* (543) «Se le han presentado todos los pecados».

ZAIZTE. Ellos les. *Etzaizte baliatuko...ondasun guziak* (38) «No les servirán todas las riquezas».

ZAKU. Ello se nos. *Au bera gertatzen zaku* (506) «Esto mismo nos sucede».

ZATADAN. El se me. *Aser-erazi nezake (Jaungoikoa) bein ere berriz pala-katuko etzatadan gisan* (441) «Podría yo enojar a Dios de modo que no se me aplaque de nuevo nunca».

ZATE. El les. *Au bera suzeditzen zate beste askori ere* (293) «Esto mismo les sucede también a otros muchos».

ZATZUE. Ello se os. *Eska ezazue eta emango zatzue* (360) «Pedid y recibiréis».

ZATZUNA. El se te. *Au bera da an zuri gertatu bear zatzuna* (543) «Esto mismo es lo que te va a suceder a ti allí».

ZAUTE. *Zaute ernai ta kontuz* (311). «Estad alerta y atentos».

ZAUTZA. «Levántate del lecho en que yaces» *Jaiki zaitez zautzan oietik* (513).

ZEDARIEN. «La sangre que les manaba» *Zedarien odola gelditzeko* (144).

ZEGIOKEAN. El ello a él. *Sagar eder ura...egin zegiokean presente enperadoreari berari* (499) «Aquella hermosa manzana podría regalársela al mismo emperador».

ZEGION. El ello a él. *Ari...atsegain eman zegion* (499) «Para que le agrada a él».

ZEGOALA. *Zartze on baten begira zegoda uste zuen* (479) «Creía que estaba esperando una buena vejez».

ZEGOKAN. El me. *Badaramat zegokan saria* (436) «Llevo la recompensa que me correspondía».

ZEGOTEN. Ello les. *Zegoten kastigua emango zielako beldur...aundiarekin* (548) «Con gran temor de que les diera el castigo que les corresponde».

MANUSCRITO DE PLÁTICAS EN EUSKERA GUIPUZCOANO EN LOS...

- ZEGOZKAN. Ellos le. *Bere izenari zegozkan lanak* (103) «Las obras que correspondían a su nombre».
- ZEGOZKIDALA. Tú me. *Zu begira zegozkidala egin nuen* (436) «Lo hice mirándome tú».
- ZEGOZTEN. Ellos les. *Zure pekatu gaiztoai zegortzen (neke) guziakin* (440) «Con todos los tormentos que correspondían a tus pecados».
- ZEKION. El ello a él o él se le. *Onek bere erreinua kendu zekion beldurrez* (112) «Temeroso de que éste le quitara su reino. *Gogotik joan etzekion* (516) «Para que no se le fuera de la mente».
- ZEKIZKALA. El los a él. *Ken zekizkala bere tentazio biziak* (294) «Que le quitara sus fuertes tentaciones».
- ZENZAKEANA. Tú ello. *Ez utzi gogotik...galdu zenduena ta berri ez gal zenzakeana* (439) «No apartes de la mente lo que perdiste y podrías perder de nuevo».
- ZERAMATENAI. Ellos lo. *Zeramatenai geldi zitezela esanik* (480) «Diciendo a los que lo llevaban que se detuvieran».
- ZERAMEEN. Ellos lo. *Gelditzen dira illoia zerameen gizonak* (481) «Se detienen los hombres que llevaban el féretro».
- ZERAUSAN. El ello. *Au bere buruarekin ark (fariseoak) zerausan denboran* (434) «Cuando el fariseo revolvía esto dentro de sí».
- ZERAUSTEN. Ellos ello. *Aditu zuen bere paje edo zaldunak zerausten guzia* (548) «Oyó todo lo que charlaban sus pajes».
- ZERIZTEN. Ellos se. *Mezenas ta Agripa zerizten enperadore...* (556) «Los emperadores (sic) que se llamaban Mecenas y Agripa».
- ZERRAIKON. El le. *Au baño ere izugarriagoa (zan) oni ondoren zerrai-kona* (565) «Más espantoso que éste era el que le seguía inmediatamente».
- ZETZALAKOAN. Ló zetzalakoan (548) «Creyendo que estaba dormido».
- ZEUKEEN. Ellos ello. *Etzan azala baizik (babilonarrak) Jaungoikotzat zeukeen idolo au* (45) «Era pura apariencia este ídolo que los babilonios tenían como Dios».
- ZEUTZAN. Ellos yacían o estaban dormidos. *Itzuli zan Anibal...ló zeutzan afrikanoetara* (512).
- ZEZAKEEN. Ellos ello. *Au ezin egin zezakeen oriek* (65) «Ellos no podían hacer esto».
- ZEZEEN. Ellos ello. *Inperio guziko kargudunak ar zezeela jentilien legea* (470) «Que todos los oficiales del imperio adoptaran la ley de los gentiles».

FRANCISCO ONDARRA

ZIDAZUN. Tú ello a mí. *Etzidazun zuk atsegin egiten neri?* (544) «No me complacías tú a mí?». Véase ZIOZUN.

ZIEZAN. Ellos ello a ellos. *Saldu ziezan (Jose) an barruna zijoazen ismael-dar batzuei* (296) «Vendieron a José a unos ismaelitas».

ZIEZTEZAN. Ellos ello a ellos. *Arriturik utzi zituzten aditzalle guziak esan...zieztezan gauza onen berriarekin* (65) «Todos los oyentes quedaron estupefactos ante la nueva de esta cosa que les contaron».

ZINDUENAREN. El a tí. *Eliz-atarian jaso zinduenaren bidez* (43) «Por medio del que te alzó en el atrio de la iglesia».

ZINDUZEN. Tú los. *Galdetu zizun utziko zinduzen...apainketa arroak* (43) «Te preguntó si ibas a dejar los vanos adornos». Véase ZIÑUZEN.

ZINDUZKET. Yo a ti. *Naiago zinduzket ikusi* (57) «Preferiría yo verte».

ZINJOAZEN. «Tú ibas a robar» *Ostutzera zinjoazen zekorrari* (548).

ZINTZAKEALA. El a tí. *Badakizu galdu zintzakeala jakingo balizu zuk egin...dezun gaiztakeria* (548) «Sabes que te podría perder, si (te) supiera la maldad que has hecho».

ZIÑIEN. Tú ello a ellos. *Etziñien («elciñien») ardit bat ematen animen mezai* (544) «No les solías dar un ardite para las misas por las ánimas».

ZIÑION. Tú ello a él. *Etziñion ordu erdi bat eman nai Jaungoikoari egunean* (544) «No le querías dar a Dios media hora al día».

ZIÑIOZKAN. Tú ellos a él. *Esker gaiztoak eman ziñiozkan deabruari?* (544) «¿Fuiste acaso ingrato con el diablo? (¿Le diste malas gracias?)».

ZIÑITZAN. Tú ellos. *Nik...nai nuen galdu ziñitzan gau egunak* (545) «Yo quería que perdieras los días y las noches».

ZINUTZEN. Tú ellos. *Zer egin dez...eman ziñutzen beste bi itzakin?* (545) «¿Qué has hecho con las otras dos palabras que diste?».

ZIÑUZEN. Tú ellos. *Egunaren parterik geienak igarotzen ziñuzen tripazan-kerian* (544) «La mayor del día pasabas en glotonerías».

ZIOEN. Ellos ello a él. *Galdetu zioen (apaiz ta lebitak) modu onetan* (50) «Le preguntaron los sacerdotes y levitas de esta manera».

ZIOZKAN. El ellos a él. (*Jaungoikoak*) *bialdu ziozkan bi sendagaiak* (59) «Los dos remedios que Dios le envió a él».

ZIOZUN. Tú ello a él. *Eskatu ziozun Jaungoikoari bere bataioa* (43) «Le pediste a Dios su bautismo». Véase ZIDAZUN.

ZIRAN. El ello a mí. *Galdetu ziran: Zer uste dez, gizona?* (324) «Me preguntó: ¿Qué piensas, hombre?».

ZITUAN. El los. *Artu zituan gogoak eman zion denbora guzian* (37) «Los tomó todo el tiempo que le vino en gana».

MANUSCRITO DE PLÁTICAS EN EUSKERA GUIPUZCOANO EN LOS...

ZITZAIZKITZUN. Ellos se te. *Etzitzaitzkitzun falta aitzakiak* (545) «No te faltaban pretextos».

ZITZATZUNA. Ello se te. *Gogoan ongi artu ta iduki exazu zuri orduan galdetu ta eskatu zitzatzuna* (43) «Graba bien en la mente y retén lo que entonces se te preguntó y pidió».

ZIZKEEN. Ellos los a él. *Atera zizkeen gañera bere bi begiak* (118) «Le arrancaron además sus dos ojos».

ZIZKIDEEN. Ellos los a mí. *Beste zenbaitek eman zizkideen masalleko gorraak* (105) «Las recias bofetadas que otros me dieron».

ZIZTEN. El los a ellos. *Il zizten Jaungoikoak beren etxeetako seme nagusi guziak* (79) «Dios les mató todos los primogénitos de sus casas».

ZIZTEZAN. Ellos los a ellos. *Berak (apostoluak)...ezarri ziztezan eskuak buruan* (337) «Ellos les colocaron las manos sobre la cabeza».

ZUAN. El ello. *Ezagutu zuan ezereza ta erakeria zala au guzia* (37) «Conoció que todo esto era vanidad y locura». Emplea también zuen (36, etcétera).

ZUKEALA. El ello. *Naiago zukeala epeltasun nagi artan ura ekustea baño* (59) «Que prefería antes que verlo en aquella tibieza y ociosidad». *Asiko da esaten lenago zentzatzeko* («cenz--») *esan bear zukeana* (56) «Empezará a decir lo que debiera haber dicho antes para ser juicioso».

d) Formas de la conjugación familiar.

ADI. *Altxa adi, mutil* (480) «Levántate, joven».

AGO. Estate. *Ago isillik, ezer deklaratu gabe; bukatuko dituk laster emengo ire nekeak eta geroz* (sic) *libre izango aiz beste nekeetatik; baña salatzen badek ere burua eta agertzen badituk ere lapurretak, urkabean galduko dek ere bizia, zerren án utziko au borreroak sokaz itoa ta urkatua; eta orretaz gañera, presondegitik arako bidean eta gero án bertan urkatu arte guzian, ekusi bearko dituk asko lotsa eta ezin geiagoko deshonra. Ez bada, arren, deklaratu ezertxo ere, baizik agó isillik tormentuak diraubaen* (sic) *artean* (518).

AIZ. *Libre izango aiz* (518) «Serás libre».

ATOR. Ven. *Asko da nik edozein soldaduri esatea: Oa ara, ator onera, eta egizak au edo hura* (141) «Basta que yo diga a cualquier soldado: Vete allá, ven acá y haz ésto o aquéllo.

AU. El a tí. Véase AGO.

AUT. Yo a tí. *Filisteoak...esan zion Dabidi: Zer? Zukurra nauk ni, era orretan hi nigana etortzeko? Ator, ator, txorien bazka egiñik botako*

FRANCISCO ONDARRA

aut arako aitz-gain («aice-gain») *artara* (313) «...Te arrojaré encima de aquella peña».

DAUKAAN. Tú ello. *Emazak emango badek eta nere egarría ilko, bada, barrayrunbean daukaan ardo gozotik* (245) «...del rico vino que contienes».

DEK. Tú ello. *Lagunak modu artan lurrean ekusi zuenean, esan zion: Zerdeker?* (245) «...le dijo: Qué tienes?».

DITUK. Tú ellos o los. Véase AGO.

EGIZAK. «Haz tú ello». Véase ATOR.

EMAZAK. «Da tú ello». Véase DAUKAAN.

(ERE. Tú, de tí. Véase AGO.)

(HI. Tú Véase AUT.)

(IRE. Tú, de tí. Véase AGO.)

OA. «Vete» *Esango lioke: Oa, al badek, besteren bat lotsaz beterik uztea* (551).

MORFOLOGIA

En la declinación del sustantivo hallamos formas como *Jobren* «de Job» (151 y 153) y *Jakobren* «de Jacob» (302).

En el adjetivo verbal tenemos *botaak* «tirados, expulsados» (427). Los demostrativos adoptan estas formas: *Oek* «estos», *oriek* «esos» y *aiek* «aquellos»; *oékin* «con estos», *oriekin* «con esos» y *aiekin* «con aquellos»; *onezaz* «acerca de este», *oiezaz* «acerca de estos» y *oriezaz* «acerca de esos», haciendo como ellos *nizaz* «acerca de mí».

Se evita a veces el hiato de *kristaua*, empleando *kristaba* (244). Emplea las voces *guzia* y *guztia* «todo», «todos»; *amaidu* (103) por *amairu*, *sagradiotik* (365) por *sagrariotik*, *galestiago* (416) por *garestiago*.

Se da la *h* en algunas palabras, en posición inicial de las mismas, como *hoek* «estos», *hordu* «hora», *hume* «niño, hijo, cría», *humerrí* «cordero», *humill* (siempre así) «humilde», *hura* «aquel», alternando las tres primeras y la última con la forma sin *h*.

Se entremezclan los sufijos verbales *-teko* y *-tzeko*, *-ten* y *-tzen*. Así, *irteteko* «para salir» y *erortzeko* «para caerse»; *erorten* «cayendo» y *ekartzen* «trayendo».

SINTAXIS

Muy poco diremos sobre este punto, tan sólo algunas consideraciones referentes a las oraciones adjetivas o de relativo, a las subordinadas sustantivas, a las causales y las consecutivas.

Para la formación de las oraciones de relativo emplea, aunque no con mucha frecuencia, la palabra *zeña* «que» en construcciones como: *Gaur adierazten digun gauza dá...onen betiko saria, zeña dan gloria* (33) «Lo que nos da a entender hoy es el premio de los buenos, que es la gloria».

Otras veces echa mano de *non* «donde» y *nondik* «de donde»; pero en general usa la manera clásica de la lengua. Pospone, eso sí, muchas veces la oración de relativo a la palabra o expresión que determina o explica. Así: *Utziko ditu illak Jaungoikoak...bialduko duen azkeneko su, bazter guziak erreak eta auts egiñik utziko dituenak* (33) «Los dejará muertos el fuego final que Dios enviará y que dejará todo el mundo quemado y convertido en ceniza».

Forma alguna vez las subordinadas sustantivas con *eze* «que»: *Dio, bada, eze artzak* («arzac») *egiten duena egingo duela Jaungoikoak* (100) «Dice, pues, que Dios hará lo que suele hacer el oso».

Forma las oraciones causales con *zerren* como partícula introductoria y significando «pues, ya que, porque»: *Neron enperadorearen gaiztakeria baño askoz aundiagoa dá bataiatu alfer nagiarena, zerren ark baño askoz ekusleagoak dituen onek bere begiak* (55). «Más grande que la maldad del emperador Nerón es la del bautizado flojo y holgazán, ya que éste tiene sus ojos más instruidos que aquél».

No emplea *nnuca bait-*; pero usa con frecuencia *alabaña*, no siempre fácil de traducir, y *bada* «pues, ya que, porque». Alguna vez hallamos en la misma frase *zerren* y *alabaña* «en efecto», como *Zerren multaturik gelditzen dá alabaña, multapean egin zuen kontratoa austen duena* (44) «Ya que, en efecto, incurre en multa el que rompe el contrato que hizo bajo pena de multa».

Para las oraciones consecutivas se encuentran a veces expresiones con *eze* «que» y *nun* «que»: *Gelditzen da (pekataria) negarrez, ikaraturik eta arriturik alako moduz, eze...joaten da (sic) lenbaitlen konfesioko iturrira* (58) «Queda el pecador sumido en llanto, atónito y asustado en grado tal, que acude cuanto antes a la fuente de la confesión». *Eta alako moduz uzten ditu, nun ondatzen diran gero betiko infernuan* (294) «Y los deja de tal modo, que se pierden en el infierno eterno».

Dominica 1^a de Adviento

ne videbunt filium hominis venientem in nube et in potestate magnitudine maiestatis. Luce, cap. 25.

U*n*o dína M.C. Iesus quie Studentesaren mundurako etorreran batzuk gara, eta bestak etorriquirikin Dago. Lombrikos etorreran, aquiertu ean mundura? biogu queiz mense baten eran: Ecclesiae puniti tibi mansuetus: eta biogu-
nko etorreran aquertiko da odi i eder baten gauico magestade andian, eta
biogu queiz zucuna beata. — Argotic esaten dugu S. Lucasen gauico Evangelioan:
etorreran metum cristico degula, quizonaren lemea Otorrela odi baten,
izanbide eta magnituden aipareguin. Ene videbunt &c. Ito min videoz
intzen dugu Evangelisti sagr. Iusue Lequin, aurrian arguen quicuço egun-
lariarria, arra intzen dugun, eredapoen zarpigaiaren articuluan, eta ostan:
Hisce status de vicis eti illae quoque tunc. Sinistra Deceu bado articulu metan
eta ditzo gure ikusna. Jachico Dala Argotic lurriera egun dituen ibira,
eta dituen itz, eta ion detuen pensamentuen kontu eotua arteera Adanen
humez.

Suicio general onor gainera bado beste bat particularra deritzan, eta da
maitasun iltsuan egutien zayora, eta orduanche artzei du animae bere
oben Larre, gencien badago, eta erpadouea cer garbitu do pagatu bertatik
Digoa zeren; buñanca cer pagatu, Digoa Purgatoriora, eta imin garbituen
ikus. Digoa Urrea, eta peratu mortalakon badago bertatik goiatu da letico
Infernu. — Ahere mi! Du Iñoneos, quizon, Añquem eta Demonioren surrean;
quien. Sueno zu egun Didi, herae Dagoi ergotic, bona badira que ga-
yari Ditoa quequitu arrazogac ere. Lengoa quertiac eragutu Deen bere justi-
zia; zina orrin ecin, mizki eragutu dan, eusiric asotan qairtoen munduko
ezoz, eta min estutau eta premiaz. Lugarrondo: ondagoa izan Didi Ima-
tzen honire, eta aquiertu Diteen, isillean, eta inore jaquin gabe egun atuen
hona miroqarriac. Lugarrondo: quieztutako peccatarien lotia: bado an intengo
ira erantzun egun atuen peccatu lotsqarriac, eta jaquin goi, munduak on-
zat dugun atuen aho, eta aho, chit peccatariek anduzi ean urala. Lugarrondo:
hori disterren nomra eta gorrugatik; bado egun artziz tenago Itzunjorrotz eragutu
eta izan, eta ere, eragutuko que Itzunjorrotz lemea Dala. Montgarrotxo: gorput-
zko arte Deen, do ondo egunien serra ikus, eta gortzui gurutzen asti, ne infernuan

1.—Primera plática del primer autor.

MANUSCRITO DE PLÁTICAS EN EUSKERA GUIPUZCOANO EN LOS...

Domini. 3º Del Adviento

—Elevant Iudei Sacerdos et levitas ad Iesum ut interrogarent eum: Tu quis es? I.S.

Questa gaten, ta eraten zuala, Evangelio Santuar water duan S. Joan e Bautizag, eguzkio penitenciaren ispillu der ira, inten kan erremutiea Iudei penitencia erribatzen; eta bererria Iudeun aquntaino, bialdu eizquierden Sacerdotiac eta Levitas gobernor S. Jeanis; Qin zan? eta nio equin ere eun mandatarri bi nea. Ezutan zuen burmio, ean arrigarrirre eizan. S. Jeanen, inocencia, rici media, ta penitencia, eta) iguini nai zuen Iudeak ote ean edo ez Christo. Erantzun eun bida Sacerdotiac, eta min ni Christo, ez Elias, ez ta Profeta ere. Qin era bida qasidu eizan berri z berri — Iudeun mandatariac, wan eizquierzu, bialdu qastuenai erresposta eman degiugun. Oduuan eranzun eien S. Jeanen; ni nai, txemian. Deder egileten duen ote bat, presta ditzañela, bidea, ou da, zuen animoak, zien arteria sterni nai duen Iaun-geizarranzat. O Bautizaren eizquierra, ta humiltasun andia!

Ondo eragutu zuan bai Crististue, ar ean bere, eta eez Iaungoiearen graciaz; baina au eraguturik aititu euan; itzala Elias, ez ta Profeta ere, eta Iaunaren — graciaz, pensatzen zuala, konfuntu euan; eta baoar baoarie ote bat, — Meizan do Cristorene aurkitze, etorrenaz, ostirala queici, mundurin egoria za guzzenen Pederitzera. O din ondo eragutu zuan Bautizare Iaungoieari eoz elena! Koa eiztan-zeni andiaz batero arrotu gabe, eta eraguturik Iaungoieandie zuan, zuen gizia, — humiltasun andiareguin. Konfratu euan, etzala bera ecerro ere. i Per aturazko Segu emendie Cristorak! Eragutu bear degu S. Ioann eran, erquerala que al- ditzie misericordia autoa baoie; ez queru la gurinez ecerro irez; eta batzuk Cristorak izateko. Dicha andia au bideguz, ez datu gure mercedimentuar, ospada Elua Cristoren — amiez, et Iaungoiecarren graciaz, do mesedez baoar baoarie. Eta eori on au degula pensatzaez, do Cristorak queru la gurinez, ez gaitu aleio arrotu bear. Elkidezko zundizienekoa, eta intimaciekie aitzena egun beni degun gauza da. Eustaza-reatza; baina eragutu, bai degu ez gurendu bii ere. Ondi estiñagari au irango, gurgan Danet, do gure mercedimentugatz; eta ala humildu bear ditugiz guren burnoak, ipintzak naiiz biguzak gure paretsaun ta misericordia; bista ore eizairi do bear degu asotan memoriarra, Iaunak bera misericordiaz baoarie daiti eizpula. Elias Santaren lemeak izateko; eta Cristau egun guinurela, que bario oboto. Ser-ritziko zuen boste aho, Gentilidako iluntasunetan ututaz; eta ala ore ez dios- gula ezkutze eta goraixie Iaungoieari eintzira mesede onengatze; eta oraindik gureyago Danaz, eta cumplituren ore Cristorakim, obligazio eitu eta precisoak gure

2.—Tercera plática del primer autor.

F

Dominica 4.º del Adviénto

Parate viam Domini, recte facite. Comitus ges. — Matth. 3.

*Taunaren videoe preparatu, aditura eman guironai ambeite quatalditan; eprobaten zuten Alviai, eta erakueti ar disposizioekin erritabitu beai euten: an izandu zan n.c.: Taunaren providencia S. Joan Bautista Destinatu zuan emakio onragarria, eñorreguien cumplite zuan celo andi batequin: an izandu zan Jaizkibel bialdu zuan Aingeruia aditzera emakio Herreko Semai, Mesiasen aurretik eitorrela aien riotzak irabaztara, eta disponitzen emi perfetto bat. ; Esta ar medio emakio eien Herremalle diuino onie bere aditzalean, dispenitu eiteen presentacion eien Salvacioko gracia erreibitzeo? Ez bestore n.c. ez bida penitencia: preparant- itzaue, waten eien Taunaren videoe, eta egiaz erazue penitencia eguztako; *Parate viam Domini, facite frutus dignos penitencia*.*

i o eime dugu, litzaguan S. Joan Bautistaren virtutak eta beraren espiritu sua euri predikatzeo desberdin didean friskarrekin, disponitu zaizteren beai bidea Alviaien etorrerako! Etorri zan hoi mundu ontrara Iaungoizoen Semai, quri-entzencia erakartea; eten beai du berri guizonak qurtagatara, ergatik qurqu valiatu euran berac emanako qurcian, orregatik ean nai badagu participante gure Salvadoraren qurcian, eta lastigatua ean nai espedegi beraren justicia gogorrarekin, ez dago beste ide edo midiorre expida penitencia. Berrogiatzea gure Eliza Ama Santae Aldeko dembora Sii guiztan aditzera ematen dirquin gure Cristoren bi etorrera, bata Salvadorra bidea, eta bestia Iuer gogorra bidea; ipintzen ore digu gure begiuen aurrian S. Joan Bautista predikatzen diela gendear penitencia, encargatzen qurtu argunek bere ministro edo predicatorak euri prante egutiko S. Joan Bautistaren itzao beroa: *Parate viam Domini, agite penitenciam: preparant itzaue Taunaren videoe, equin erazue penitencia.* Ondarra derue penitencia dembora ta estadi guiztan nauz ean qurtu do pectarianak.

Pecatariac, berria derue penitencia, ipiaturik irteko. 1º Punto.

Instina, berria derue penitencia, peatuaren qurtegia libratuko. 2º Punto. Ayunt.

*C*haldeon konsegatu ean balu guizonak, Iainoaren intasunak lehaztuneko instantie erregalatu eion inocencio seniko ederra, etauan izango penitenciaren berrio: baina bere libertadeaz qurqui valiatzen zala, galdu zilar eguneko incarcion

3.—Cuarto plática del primer autor.

Para la Domusica Picuera de Adurato.

*Et hunc videlum filium hominis venientem in nube
cum potestate magna, et maiestati. Luc. 21.
Goya.*

*Tru gauia erabili berri dira gogoan precatuan er erort
ero.*

Aquerten digula gaur Iesusec etorquinum inu-
gorri bat, urverri nai digu dagoquigum vicitra berribat,
eta Infernu negarritik igaseguiteko, nola Orno ondasun-
nor ta gloria historie antiko. Ondaraco gaur adierantzen di-
gum gauia da gure eriotua, eriotua oni seguitzen zaien con-
tua, eta centuari dagoan gaintsoen mugue zogorra, eta onen
letoik zuri ona zusa dan gloria: *Ait au gurea aquerten di-
gi, ezenko bere Evangelio Santuan adierantzen digunare-
guin.*

Dagoquinuen beelta illac arquien dira, gu baino le-
nago vicitra zorniac, illac gisena asio lurratu gabe orain vici-
guizunne; eta ill berriak dira gure ondoren vicio dorianac
ore. Arquenecoen ill-ordu au urbiltzean dan demboran, illun-
duo dí (slo Iesu Cristo) Orno egungoia, odoldues dí illar-
guia, eta galduko du inarrac beren topoia. Aterrotako dira
elementu guine, eta boldurrik, gosoi, egarririk, ta loric ekin
ezizunne, igartuko dira orduko guironiac. Oee ere illo díra
batzuk batzen, ta bestiac besterik, ta lenago illoren er dira-
ne, utricio dídu illac, Iaungoikoak demborra artan bialdiak
duen arquekuia, barlar geltiac erreac eta auto equinak
utiko ditunak.

Eta emazte beren beren ill ondo co konta guiaz,
besta guiaz guisara, orobat juntuko dira, bestiak berata, ill
berri oee ore: eta oriee eta gu, baita Infernuak etzai amor...

4.—Primera plática del segundo autor. Primera línea en otra grafía.

Pasa el dia de la Natividad del Señor.

Sic enim evangelio vobis gaudium magnum. Luc. 2.
Gaya).

Betico amorsa da, Iesusec quiñ ordáñer escatén diguna.

Iaungoico quiñon egunia Boloren jrio zaneko, joan zan
Hingueri bat, amzo biotzietan arquitan ciran errauai, berri on
ni erratera; eta Perico arquiarraguin, egun egunie utci zuen ordue
ce jan illuna. Iraman eien bida berri au esaten uela, arquituño
izue orzketan Bildua, ta estubbi batzen erraria, guien onoraco
Boloren jrio ibai Kristo gure Iauria. Aditu berain laster
igun eien arrazgar arako indibari; etubbi ciran aguila presa
ta, eta arquiada zuen pronto aho, bildutzen zutena; bida Hingue
ni onie eien iuri beolak, arquita zuen Jesus bere estalbian, ber
morio maiti Ima Virginea, eta San Josee sailcon zuelo. Guicia
elurric, itubbi eien arrazgar beren hantza; ahi eien nabaltzen?
Eusku zuena, eta egun zabaldeko eto berriatu zuen, aditzen zuteneen
gor, ta atzquieri aundirrequin.

Basta nola istuli ote ciran errai onie Jesus ecusteti?
Dirridioner, Perico arquia, ta Iaungoico ta quiñon beraganako
amorox betear; erron. Aitua denaren onoraco, ta ibi aundiorako ala
ore. Bi Iaungoicoaren leitro; eta quiñonarentzat eien iran ditiqu
berriko den gauarrak, Iaungoico beraren arquiutasuna, edo Iaun
goicaren bear berrikoa amorea eta eraqueria iristea bano; eta
emotio asiz izquiero, emango eien Iesusec, bear zuen ordasun gu
cia!

Ondasun ongiur, eta Iaungoicoaren amore aundin be
tare andile istuli ciraltxo sorialera da, guero beren lagunen, ta
aditzae iran ciran guien erdian egun zuena; bida eguniar
erritarik utci ciertran aditzale guiaz, eun edo kontata ciertran
guera onie berriaregin; eta zu eien egun eraqueen onie, Je
susen amorox betear en egotea. Bestela ore, beraganako

5.—Primera linea en otra grafía.

Para el dia de Pascua de Resurrecion.

Suscexit enim est hic. Mat. 16.

Gaya

Iesusen piztutzeac erakusten Dijez, uola piztu beas!
dien konfesioz pecatazi illaz!

Iesus ill ordoan; piztu zaharco uste guia galduz
billi ziran Apostoliaz, pizturiac Iesu iensi, eta eragutu arte
guian: Arda agurkata ore, diuen eragutu lembicico alde-
an, eta erriqui-nirei zien beren barrunbearen leunquen uste
galdu zu, bista zan-arazi ore, uste guenduen, Txakellaz
guioe itzaroa guindula queretegia, eta Errromatar-
ren mendatik, eta uztola urtean da gure uste guia; bada iru-
egun da ill zahar Judutarren elurri, eta ez da oraindie a-
queri; eta zu baino guztioago dana, bero sepulturan izandu
diran cembait Immaculaz irutu gaiturte, ecarri diqueen ber-
riarequin; bada diso, ez duela arriatu an gorputz illa,
eta gorputz au erarri zan. Sepulturan, euski diturtela am-
bitit Hengozun: eta au aditu diuen apostole hic esan ore
dute, ametsa hala orien esan: vita sunt ante illas. sicut
Adiutorium (Luc. 24. 51) Baina batzak, eta bestearaz las-
ter eragutu zion, eguna zala, Iesu piztu zala, Immaculaz
orrie ormanen zion berria. Hitz misterio batore gabe, cor-
dior gauna onen garbian gaurio Evangelio Santuak.

Etran gure Segulardon quisacoia, Iesu ilaren gor-
putza ideguzti zuen; quella guiltzatuaren quisacoia zan
Iesu. Sepulcro au; eta an sartu zuen, eta utri zion Iesu-
en gorputz illa, berri, carerie, eta besta gaurarie garbiko e-
man gabe. Beren aromak erosioie, Zarra goizean joan li-
ran era Maria Magdalena, Jacoben Maria, ta S. Jerome, us-

6.—Seis primeras líneas en otra grafía.

FRANCISCO ONDARRA

Bada auxo d' equitor sistema enongo ectoac pectation
dilaterrae.

i Bada ero gaura dica queon roci onoo
etosaco pectato beas dilaterrae? Bada degon compa-
tio; ill arte queian ondo incitrea; Iungoicoan concia;
dilaterrae gaura on queiac eguitos; mair compasacion
ta comulgatcea; Mora Santinae emunor; bocatrat bi
moriac emunor; Jesus Sacramentatua Gliran visi-
tatuor; eguitos deguitos ohas queiac bascatuor;
dilaterrae merodeac bestas equitos; barau, ta pain
tenor, Jesuson Ama ota Santu queiac honestor;
eta Spiritu Santuac dion becela; Invaduac galdu-
te; aldegum on queia eguitos; ota queon amorem
queiac mcentrea; quidamque potest manus tua,
instantea operata (Ptol. 3.10.) Bada cembat ero guaya-
go enen eguitos degum, austat roci obcasac iran-
go queia Secula queian. Iungoicoac degula, bada,
maria; ota ota leu adioraci dian besta bi gaura ac
eguitos, existra on batdegum queon eguitos buca-
toeo, eta arquonia ixi:teo. Alcavade oioco gloria
Amor.

7.—Página en otra grafía.

bada ause da eguztuen dildena, emengo echeae prestatuen dildene...

; Oñáa cer gauia dira, queron zori osco echeratz
prestatua berr diruguna? Bera degun Confesioare, ill arte
guiaz ondo eriztear; Iaungoizaren izenari, aldiugun gau-
ia on guiaz eguztea; main Confesioarea, ta Comulgatioa; me-
ta Santua eizunear; oestiat Lurrazoe emanari; Jesus Ik-
irrementatua Blera visitatua; eguzten diruguen charque-
rira baratzean; aldiugun mesedear besteri eguztari; ba-
laur, ta penitenciar, Iesuaren Atma, ta Santa guiaz honra-
ria; eta Espiritu Santua ekin Bocela, ordurie galdu zabe,
aldeguen on gurtia eguzten, eta queron animari premiac
7.11 centea: quod cumque protest murus tua, instanter ap-
pare. (Iecol. 9.10.) Bada combat ere guztago erron eguz-
ten degun, ambot zori obearaz irango guzten. Sorela gu-
zian. Iaungoizoa digula bada gracia, au, ta leu adierazi
diran. Beste bi gauiaz egizteko, eriotia on batetikin que-
ren eguziaz bideatu, eta arguenie iristea, Iternitate ora-
ca gloria.

Vera el domingo 16, después de Vascua de
Vintecostes.

Et iheri observabunt eum. Lue. 14.

Gaya.

Per diran, ta nondie datoen sorpesta, ta juicio gain-

8.—La página precedente en la grafía general del segundo autor.

TROZOS ESCOGIDOS

Vamos a ofrecer en esta sección varios trozos escogidos, para que el lector pueda juzgar por sí mismo la calidad literaria de las pláticas. Los criterios ortográficos son los expuestos en la introducción a la sección VOCABULARIO. Todos los trozos están entresacados de las pláticas del segundo autor.

a) *Suaren egitekoa* (67) «Quehacer del fuego».

«Bada gaur, bigar ta beti zuk esanagatik maite dezula ta amatzen dezula zere Jaungoikoa beste guzia baño geiago, ustela dá arganako zure amorioa, baldin egiten ezzapezu obrakin itzakin ziniona: *Si operari renuit. amor non est* (hom. in Ecech.); amorio ona alabaña dá, santu berak dionez, suaren gisakoa eta suak ez daki geldirik egoten. Suaren egiteko guzia dá beti beti berotzen, erretzen ta argi egiten aritza. Sua zabaltzen ta luzatzen da al duen guzia edo alik ere geiena; bada lurpetik edo arri tartetik ateratzeagatik, an sarturik arkitzen bada, urratzen ta botatzen ditu suak gañeko arri ta mendi guziak eta non-nai egiten du bere aterabidea. Eta au guzia egiten du geldirik ezin egonez.»

b) *Minbera da aur jaioberria* (69 s.) «El recién nacido es delicado».

«Lanez ta nekez izutzen ez dana da Jesusek gugandik eskatzen duen amore langillea, eta gure amore au dá alde onetatik ere Jesus beraren amorearen erakoa; bida neketan ta eskergabeen artean arkitu zan jaio zaneko gure Jesus maitagarria. Jesusen orduko neke gogorrak adieraziak gelditzentz dira len esan degunarekin, noiz, non ta nola jaio zan agertu degun denboran; bida badakizu zein ozkorra ta zein minbera dan aur jaio berria. Badakizu jaio orduko oial berotan bildu ta seaskan luma edo koltxoi leunen gañean ezarri ta estalita ere, negarrez ta karrasiz egon oi dala aur gaxoa, gela beroan ta aizerik sartzen ez dan tokian egonagatik ere; ta badakizu, aditu dezunarekin, zenbat *otzbide* ta negargai arkitu zituen Jesusek etxola txar urratu batean jaiorik arkitu zanean gelarik, seaskarik, lumarak, koltxoirik, surik edo berogarririk bat ere gabe; bida egiaz jaio zan bazter guzietatik edo askotatik beintzat aizeak sarbidea zeukan ganadutegi batean. Baña ala ere etzan oztu ez eta epeldu ere Jesusen guganako amore aundia.»

c) *Sorginlaria* (343-345) «El nigromántico».

«Adi ezazu sorginketako gauzak zekizkien batek bein egiña eta egin zuenari begira zegokan bati gertatua.

Joan ziran erritik bein sorginlari nigromantiko au ta beste onen lagun batzuek atsegintasuneko (sic) egun bat bestetan igarotzera udako egun bero batean. Eguraldiak baño agitz geiago berotu zituen ibilliak, jostaketak eta bazkariko jate ta edate galantak. Eguzkia zerbait erori artean etzekiten zer egin beroz zeudenak, eta orietako batek esan zion nigromantiko sorginlariari josta zedilla deabru gaiztoarekin eta ager zezala ekuskari bat edo beste. "Barka zazu, adiskidea", erantzun ("eranzun") zion ark, "bada ekusia daukat enkantuko deira deabrua datorren denboran, itzulten (sic) dala irabazi onarekin bere infernura. Bego, bada, dagoan tokian eta ez dezala gaitzik egin emen gure artean".

"Zer gaitz egin bear du?" esan zion bestea. "Eskatzen zatzunik ez egiteko aitzakiak dira oriek eta ez besterik". Au aditzean, beldurrez ta naigabez beterik bazan ere, artaratzen da nigromantiko tristea. Kenerazten ditu gelatik bear etzitzutzen gauza guziak, egiten du inguruko arrasto alik zabalen bat bere sorginkerietako zuen zigor batekin eta esaten die presente zeudenai: "Begira, ez du emen batek ere zer azkazalik sartu, sekulako galdu nai ezpadu".

Au esan eta asten da bere zigorrarekin zenbait arrasto ta beste gauza egiten, eta ots-egiten dio bere adiskide deabruari ager dedilla an ekuskari ón batekin. Ark au esan bezain laster, an agertu zan, ark zigorrarekin egin zuen inguruuan, arbola ostodun ederrez egiñikako paseo itzaldun leun bat, zirudinez agitz luzea; eta bazterretan agertu ziran aitz bizian egindako (zizallu gisako) asientu edo jartoki ederrak, iñor bazan aen (sic) artean an eseri nai zuenik; baña deabruaren beldurrez, etzan sartzera atrebitu iñortxo ere.

Bat batean kendu ziran andik arbola eder, paseo luze, belar leun ta aitz zizallu edo katabera egiñak. Andik laster erakarri zituen bere zigorrarekin nigromantiko ark berak nork daki zenbat soldadu zaldizko, ejerzitu izugarri bi konpontzen zituztenak. Guziak zetozeren arma zorrotz izugarri zuriakin; eta beren zaldiai espuelak sartuaz, bazijoazen alde batekoak bestera ta bestekoak batera, bizitasun ezin geiagoko batekin. Baña batak bestea an ill (sic) bear zuela zirudienean, kee (sic) biurtzen ziran bata ta bestea, ta laster galdu zan ekuskari au ere.

Agertu zizten deabruak era bereko beste zenbait ekuskari ere begira zeudenai eragiteko sekulako beren kaltetan egingo zuena. Agertu zan án azkenean sala guztiz eder bat, apaindua urezko ispilluz ta beste milla edergarriz; eta sala onetan agertu ziran guztiz ederrak ziruditen zenbait neskatxa, bakoitza erregiñarik ondoena jantzia ("jancia") baño agitz apainduagoa. Guziak dantzatzen ziran ezurrik etzutenak bezela. Eta infernuko deabru gaiztoak ziran neskatxa itxuran an zebiltzanak eta eren buruai ta soñeko guzai nai zutena eragiten zienak. Noizean bein iristen ziran inguruko arrastora eta luzatzen zioen eskua bein batari ta bein besteari, erakin dantzan erabilli

FRANCISCO ONDARRA

naiez. Denbora berean egiten zuten alegiña begiratze ariñakin, keñu losentxariakin eta eztizko itz leunakin, begira zeudenetatik bat bakarra bazan ere án sar-erazteko, eta azkenean iritxi zuten deseatzen zuena; bada batek luzatu zion bere eskua dantzari bati eta onek, eskutik arturik, tiratu zion beregana eta ura an sartu zaneko, joan ziran ura ta dantzari deabru guziak eren salarekin ta mutillarekin infernura, an beren dantza gaiztoak bukatzena. Berak zuen kulta, zerren esan zion mugaz nigromantiko bere lagunak etzedilla sartu, sartu zan arraiaren inguruau; baña sartu zan berak naiagatik.»

d) *Balearen arrapatzea* (447 s.) «La pesca de la ballena».

«Arrai aundiegia da balea garrangarekin arrapatzeko, eta au atxitzeko billatzen du arrantzale (“arranzale”) mariñel (sic) arpoi bat bere sokarekin. Txaluparen ondoan, bada, ekusi orduko, artzen du esku batean arpoia, biltzen du bestean ari ditxekon soka ta txaluparen gañera igorik, tiratzen dio baleari bere golpea saietzera (“sayetcera”). Arpoiak baditu garrangaren gisako trabak eta bein ondo sartu ezkerro, barrenean gelditzen zaio baleari arpoi-punta trabaduna. Baleak orduan artzen duen miñarekin sartzen da bereala urpean. Ematen dio mariñelak soka eta badarraika bere txaluparekin, zerren dakien ez duela atsnaserik artzen urpean eta laster agertuko dala an edo emen.

Ur gañera datorreneko, biltzen du mariñelak arpoi-soka bale erituaren aldean arkitzeko bere txaluparekin. Aratzen dira laster edo beintzat al duen lenena aren lagun txalupadunak. Saiez (“sayetz”) bakoitzean sartzen dioz-kee batak eta besteak eskuan dituzten burni zorrotzezko lanza luzeak, egiten dizkeen zulo guzietatik odolez ustu eta lenbaitlen ill-erazi naiez. Orduko oñaze berri oekin urratu nai ditu baleak bazterrak eta, berriz itxasoan ondaturaz, badabil urpean odola ta odola dariola, bearrok berriz ur gañera dakkaren artean. Berriz agertzen daneko, an ditu aldamenean mariñelen lanza berriak eta egiten du leneko aldiari egin zuena; baña ez len bezain aserre audiarekin, zerren len baño gutxiago dan duen odola ta indarra. Eta urrengoan edo beste ager-aldiren batean gelditzen da betiko ur gañean eta lanza lanzaren ondoan emanaz, kentzen dioe duen odola ta bizia, nai bezain aisa; eta txalupari loturik beti eskuan eduki duen sokarekin, badaramate arraunka ur-bazterrera; kentzen dioe duen gizena, urtu ta lumera egiteko; erre ta jaten due giarrea ta saltzen due beste guzia.»

e) *Dionisio-Damokles* (454-456) «La espada de Dámocles».

«Izandu zan Sizilian Dionisio zeritzan errege tirano gaizto bat. Aldetik ekusten zuenak uste zuen ura zala munduko gizonik zori obekoena, zerren ekusten zuten ematen ziozkala bere buruari nai zituen atsegintasun ta kon-

tentu guziak, onak edo gaiztoak izan, erreparorik gabe. Damokles ("Democles") zeritzan eta erregeren aldamenean ebill i oian gizon jakintsu batek losentxaz ta erregeri atsegina egin naiez, esan zion egun batean: «Jauna, baderitzat munduko atsegintasun ta deseo on guziak bildu dituzula zere biotzera eta ez dala zu bezain zori oneko gizonik jaio ere. Jaungoikoari eskerrak guziagatik».

"Eskerrik asko, Demokles", erantzun ("eranzun") zion errege. Dionisiok, "orain agertzen ("aguetcen") didazun berri onegatik. Eta izan dezazun zuk ere parte nere atsegintasun orietan, geldi zaitez gaur ta afalduko dezu nere maian". Ezin obea izan zitekean erregeri ta erregeren maiko lagunai prestatu zitzaien afaria. Eta afal ordua etorri zanean, eseri ziran guziak maian, bakoitzari erregek señalatu zion tokian. Jarri zan, bada, Demokles magi gabeko ezpata zorrotz bat gaindik beera zintzilika ("cincilica") zeukan silla batean; baña jarri zan an agindutako tokian eta non jartzen zan edo zer peligrotan esertzen zan etzekiela, eta atseginez ta pozaz jarri bazan ere, laster asko ito ziran poz ta atsegintasun oek. Bada lenbiziko edan-aldian burua zerbaite goratu ta ekusi zuenean, bere gañean zeukan ta erortzen bazan an bertan josiko zuen ezpata zorrotza, Jaungoikoak daki nola gelditu zan eskuan zeukan urezko taza bere eskutik bota gabe; bada ain otza ta arritua gelditu zan bere burua tranze artan ekusi zuenean.

Taza eskutik utzirik, aldatzera zijoan andik bere silla, baña: "Ez, Demokles", esan zion erregek erdi aserreturik, "zaude geldirik zauden tokian; ez da zer ortik mugitu, nai ezpadezu josi *zaitzan* (sic) ekusi dezun ezpatarekin nere soldadu batek edo bestek". Artu zuen orduan Demokles burutik oñerañoko izerdi otz batek, eta egondu zan arri egiña bezela afaria bukatu ta erregek bere aldamenera deitu zuen arte guzian; eta egondu zan bokadurik artzeko gogorik gabe eta artzeko ere eskumuturretan talentu gabe edo indarrak etzuela eta noiz ezpatak josi ta illa utzi bear zuen etzekiela.

Maiko aldia egin ta jaikitzeko baimena izandu zuen ez-baidan ("ez baidan"), kendu zan Demokles bere ezpatapetik eta egin zuen ai bat, erioaren atzaparretatik atera balitz ("baliz") bezela. Galdetu zion orduan errege Dionisiok: "Demokles, zure gogoac (sic) izandu dira eman dizudan afaria ta aditu dezun musika?". Burua bildu ta sorbaldak igotze batekin erantzun ("eranzun") zion Demoklesek zegokan guzia. Erregek au ekustean eta adiskideak ziran bezela, esan zion Demoklesi: "Ondo seguratura neukan, bai, zure gañeko ezpata; eta ala ere orrenbeste iztu ta naigabetu zaitu, Demokles. Bada jakin ezazu baditudala nik ere nere biotz gañean ez bat, baizik milla ezpata. Nola, bada, uste dezu zori oneko gizona naizala ni? Baldin bazeñeki zenbat bildur, zenbat naigabe eta zenbat egiteko nekagarri sankaka (sic) dauden nere barren onetan, besterik esango zenduke. Gaur nai dedanak as-

FRANCISCO ONDARRA

pertzen nau biarko eta badet beti nerekin beñere asetzen ez dan deseo bat edo beste, ta besterik badirudit ere, zori gaiztoko gizon urrikarria nago”.

Au da errege gaizto Dionisiok ziona.»

- f) *Deabrua Jaungoikaren tribunalean* (542-546) «El diablo en el tribunal de Dios».

«Jaungoikoak bialtzen baligu bere zerutik edo infernutik bat, eta onez baletor au, esango liguke jakintsu (“jakinsu”) baten aotik Espiritu Santuak bein esana. Badakizu zer? Berak diona: Ikasi ezazu, dio, eta akorda zaitez Jaungoikoaren tribunalean neri gertatuaz; bada au bera da an zuri gertatu bear zatzuna: *Memor esto judicii mei, sic enim erit et tuum.* (Eccl. 38.23). Eta au bera litzake beste mundutik onéz letorkigunak esango ligukeana.

Argandik au aditura, galdetuko giñioke: Eta zer dá án zuk ekusi dezuna edo zuri gertatu zatzuna? Nik ez dakit orduan ark erantzongo (“eranzungo”) ligukeana; baña badakit erantzun lezakeala San Agustiñek esaten diguna, eta onek esaten diguna da: Bere gorputza utzi bezain laster arkitzen da il danaren anima Jaungoikoaren tribunalean. Eta kontu guziz estua artzen dan tribunal artan arkituko du animak garaiko aldetik bere Jaungoikoa, ezin geiago aserre dagoan juez egiñik: *Superius judex iratus;* azpiko aldean edo bere oñen azpian idukiko du irikirik deabru galduaren infernu izugarria, betea sufrezko suz, illunbe beltzez eta anima gaxoa án tragatzeko amorraturik dauden ezin konta ala demonioz: *Inferius horrendum chaos;* eskui aldetik agertuko zaizka bere bizitzan egin dituen pekatu audi ta txiki guziak, munduko suge ta sierpe izurdunak baño agitz geiago izutuko dutenak: *A dextris peccata accusantia;* ezker aldetik ekusiko ditu konta al baño deabru geiago, suzko kako izugarriakin artu eta berekin infernura eramateko prest daudenak: *A sinistris infinita daemonia ad supplicium trahentia;* eta guzien gañean bere barrun-bean arkituko du, ozka ta karrasika salatuko ta urratuko duen konzienzia: *Intus conscientia urens.* Eta gisa onetan an arkitzen dan anima gaxoak nora iges egingo du edo zer egin dezake? *Quo fugiet peccator sic deprehensus?*

Tribunal artan ez da deabrua agertuko, dio Doktore Santuak, isillik egoteko, baizik agertuko da an arkitzen dan animari al duen gaitz guzia egiteko. Baña berez gezurtia bada ere, gezur gabe eta egia zorrotza esaten duela egingo dio al duen gaitz guzia animari; zerren ez da (sic “da” y no “dan”) atrebituko ezergatik ere juez aren aurrean gezur-jokoan aritzera. Lenbiziko laná án deabruak egingo duena da, dio, bataioko bere itzarekin animari begitan ematea; bada galdeko (sic) dio: Oroitzen zera bataioko grazia iristeagatik orduan esan zenduena? Oroitzen zera nola grazia au iritsi naiez, betiko esker gaiztoak eman ziñiozkan deabruari, deabruak eragiten dituen aragi-lan

gaiztoari (sic) eta mundu arroaren erakeri guzai? *Abrenuntias Satanae et operibus ejus et pompis?* *Abrenuntio.* Bai, ala da; ezin uka dezakezu.

Ondo da, esango dio gero ondoren deabru amorratuak. Eta nerekin beti aserre arkitzen ziñan zu? Anima onaren ebillerak izandu dira gerotzik onera zuk ekarri dituzunak? Etzera zu geienean edo askotan beintzat nik deabru galdu onek nai nuen gisan ebilli? Etzidazun (sic) zuk atsegin egiten neri, zere etsai galduari, eta atsekabe Jaungoikoari? Nik erakusten nizuna agitz gauza gogorragoa izanagatik Jaungoikoarena baño, Jaungoikoarena alde bat utzirik, etziñan lotzen gustoz nerearekin? Ezin ukatu dezu. Neri atsegin egiteko, galtzen zenduen zere dirua festan, jokoan, tabernan, familiaren dñutan edo era bereko beste gauzetan; eta Jaungoikoaren izenean etziñien ("elciñien") ardit bat ematen animen mezai, sakramentu audiaren argiari, ez eta pobre gaxoai ere. Etziñion ordu erdi bat eman nai Jaungoikoari egunean mezatan, liburu batean edo orazio garbi bat egiten; eta ordu osoak, arrasalde (sic) asko eta egunaren parterik geienak igarotzen ziñuzen tripa-zankerian, festan, neska-bisiteten, mutil-dantzan ("—danzan") edo gogo gaiztoak nai zuen beste gauzetan. Jaungoikoari atsegin egiteagatik etziñuzen bellaunak agitz urratzen, ta baraurik ateratzeko eta beste gauza onak uzteko etzitzaitzkitzun falta aitzakiak; eta nik, zure tentatzalle onek, nai nuen (sic) joan-etorrietai eta beste gauza txar askotan galdu ziñitzan gau-egunak, eta agitz orretan urratzen zenduen zere osasuna ta burua. Ez da onela? Beraz esan gidazu (sic "guidazu"): Zer da au zere gisará bizitzea baizik? Zer zan au Jaungoikoarekin aserre ta nerekin adiskide izatea baizik? Au dá bataio santuan eman zenduen lenbiziko zere itza osatzea? Orra orduan deabru gaiztoak adieraziko dizuna Jaungoiko beraren aurrean.

Artuko dú geró beste biderik ere, eta galdeko (sic) dizu: Zer egin dezu zere denboran bataio berean eman ziñutzen beste bi itzakin? Osatu edo urratu egin dituzu? Ekusi dezagun. Bautismoan eman zenduen bigarren itza zan, aragi nastuak eskatzen dituen eta nik eragin oi ditudan gaiztakerietan etziñala sartuko sekulan. Baña egin dezu zuk zure itz onek ziona? Ez dezu askotan ausi zere itz on au? Ez dezu, zere gogo gaiztoari atsegin egin naiez, itzez, gogoz ta obraz zikindu Jaungoikoaren lege santa (sic), bataio berean gordeko zenduela bein ta berriz adierazi zenduena? Egin bazendu zure itz onek ziona eta bizitu baziña garbiro, izango zenduen izandu dezun baño osasuna (sic) ta diru geiago, biziko ziñan bizitu zeran baño luzaroago; etziñan gaur arkituko arkitzen zeran tranze gogorrean, eta igoko ziñan zeruko atsegintasun zori onekora. Baña ausi ta urratu dezu zere itza, bizitu zera zere aragi loiak eta nik nai genduen gisan; eta orain izan bearra zera nere lagun zere zori gaiztoan.

Badezu orretarako gai geiago ta geiago ere. Bada lenbizikoa ta bigarrena bezela, ausi dezu zere bataioko irugarren itza ere. Itz onek ziona zan etziñala

FRANCISCO ONDARRA

sartuko mundu eroak eta buru aizatu batek billatzen dituen (sic) arrotasun sutu ta apainketa zoroetan. Baña bideak eta moduák eman dizun aldi-oto, apaindu zera zere alegiña (sic) guzian. Ez diozu barkatu nai zenduen oná egin dizunari, ez eta nai etzenduen itz bat esan dizunari ere; eta soberbia ta arrotasuna da okasioak zekarren guzian zuk agertzen zenduena. Eta orra nola bizitu zeren zere bautismoan esan zenduenik batere agin gabe.

Orduan esango dio deabru berak Jaungoiko juezari: Jauna, itzez zuretu zan anima bataiatu gaizto au nerea da pekatuaren medioz: *Eguisse (sic) Judent, judica meum esse per culpam, qui tuus esse voluit per gratiam.* (Orat. Cont. Jud. 6.4.)... Orra infernunik datorren animak esan lezakeana. Eta oni ditxokola (sic), esango ere lizuke: Beretu ninduen deabru gaiztoák, baita eraman ere betiko infernura; eta andik etorri naiz gaur, desditxa onetan erori ez zaitezen, au zuri adierazterea. Kontuan epinten (sic) zaitut, bada, neri gertatua, eta ber-bera gertatuko zatzula Jaungoikoaren tribunalean, ni bezela biziitzen bazera.»⁷

LAS CUATRO PRIMERAS PLATICAS

Como hemos indicado, fueron escritas por otro autor. Damos aquí algunas particularidades referentes a varios aspectos.

La *grafía* es del siglo XIX. En cuanto a la *ortografía*, emplea las abreviaturas *C.* por *kristabak* y *n. c.* por *nere kristabak* «cristianos» y «mis cristianos» respectivamente. Escribe *auxe* (12) para expresar el fonema de prepalatal fricativo sordo, lo mismo que hace actualmente la Euskaltzaindia; *egin* con -ñ final: «eguiñ» (29); *beñ edo beñ*, por *bein edo bein* (20); *zein* con -ñ final también: «ceñ» (20) y «ceiñ» (28).

En punto a *morfología*, diremos que emplea *zeren* (10 y 12) por *zerren*. Sistemáticamente escribe *kristaba* (17) por *kristaua*, deshaciendo el hiato, salvo una vez *kristauen* (19). Despoja de su -a final a palabras como *bidegabekeria*, que escribe *bidegabekeri* (26). Casi siempre usa *Jainkoa* (1) en vez de *Jaungoikoa*. No repara en usar voces claramente castellanas, como «ya» (17). Aparece una vez la voz *eze* (28) con el significado de «además de», más bien que el de «no solo».

En el campo de la *sintaxis*, hay más abundancia de oraciones de relativo con *zein* («ceñ») y no falta alguna con *non* «donde» (17). Las oraciones

⁷ No incluimos aquí la “parábola” del dragón y el hombre que nombran al zorro por árbitro de su discusión. Aparecerá en la revista “Cuadernos de etnología y etnografía”, donde se comparará su contenido con una “fábula” parecida de Urdiáin y que ha sido publicada y comentada por Julio CARO BAROJA, a quien se la comunicó José María SATRÚSTEGUI. V. Julio CARO BAROJA, *Un pueblo de encrucijada*. “Revista de Dialectología y Tradiciones Populares”, Tomo XXV, cuadernos 1.º y 2.º (Madrid, 1969) pp. 3-29.

MANUSCRITO DE PLÁTICAS EN EUSKERA GUIPUZCOANO EN LOS...

causales suele formarlas con *zeren* en vez de *zerren*, y también con *zergatik* (27): *Zergatik? Zergatik, lenengo, danik justuena izanda ere, iñork ezin aseguratu dezake guardatu dala beti inozenzian* (28). «¿Por qué? Porque, primero, aun siendo el más justo que cabe, nadie puede asegurar que se ha mantenido siempre en la inocencia».

En las oraciones consecutivas emplea *ze* «que» en lugar del *eze* de la mayoría de las pláticas: *Ain damu andia artu zuan (San Pedro) pekatu onezaz, zé bizi izandu artean negar egin zuan* (29) «Tan grande fue el arrepentimiento de San Pedro por este pecado, que lloró durante toda su vida».

Vamos a poner punto final a este apartado transcribiendo algunas *formas verbales* típicas del autor y que en ocasiones coinciden con las del otro autor del manuscrito.

BAGENDU. Nosotros ello. *Pekaturik egin ez bagendu* (29) «Si no hubiéramos pecado».

BAGINDU. Nosotros ellos. *Despreziatu ez bagindu zure benefizioak* (29) «Si no hubiéramos despreciado tus beneficios».

BALIOE. Ellos le. *Birtute ederrari jarraitu balioe* (11) «Si hubieran seguido la hermosa virtud».

DAKAIZKI. El ellos o los. *Birtute onek...dakaizki probetxu ta bentajak* (11) «Esta virtud acarrea provecho y ventajas».

DAKAIZKIZU. Tú ellos o los. *Soberbia infernuko! Eta zer kalteak dakaizkizun* (11) «¡Soberbia infernal! Y ¡qué perjuicios acarreas!».

DARAMELA. Ellos ello. *Ezin ukatu ere diteke kristau askok ta askok daramela bide guziz okerra* (20) «Tampoco se puede negar que muchos cristianos siguen un camino muy torcido».

DEGIOGUN. Nosotros ello a él. *Eskatu degiogun gure pekatuen barkazioa* (29) «Pidámosle el perdón de nuestros pecados».

DITUE. Ellos los. *Arri jasa izugarriak ikaratuko ditue pekatari tristea* (2) «Terribles pedregadas espantarán a los pobres pecadores».

DEZEN. Ellos lo. *Guztiak ezagutu dezen bere justizia* (1) «Para que todos conozcan su justicia».

DUE. Ellos lo o ello. *Ezagutuko due Jainkoaren Semea dala* (1) «Conocerán que es el Hijo de Dios».

GIÑUZEN. El a nosotros. *Kristau egin giñuzen (Jainkoak)* (17) «Dios nos hizo cristianos».

ZEUKEEN. Ellos ello. *Elizaren pillare sendoenak onenbeste kontu bazeukeen humiltasunaz* (12) «Si las columnas más firmes de la Iglesia tenían tan gran cuidado de la humildad».

FRANCISCO ONDARRA

ZEZAN. Ellos ello. *Desengañatu zitezen eta ezagutu zezean (sic) zein zan Mesias* (9) «Para que se desengañosen y conocieran cuál era el Mesías».

ZIOZKEEN. Ellos los a él. *Juduen agintariak bialdu ziozkeen sazerdoteak eta lebitak galdetzera San Joani* (17) «...los enviaron a San Juan».

ZUEN. Ellos ello. *Batzuek uste zuen beren maisua zala Mesias* (9) «Algunos creían que su maestro era el Mesías».

INDICE DE LAS PLATICAS

El índice que vamos a dar no es el que está escrito a máquina al final del manuscrito. Lo hemos formado a base de los encabezamientos de las pláticas. Indicaremos también la página en que comienza cada plática.

Domínica Primera de Adviento (pág. 1 en adelante).

Domínica Segunda del Adviento (9).

Domínica Tercera del Adviento (17).

Domínica Cuarta del Adviento(25).

Para la Domínica Primera de Adviento (33).

Para la Segunda Domínica de Adviento (41).

Para la tercera Domínica de Adviento (49).

Para el día de la Natividad del Señor (65).

Para el día de San Esteban, 26 de diciembre (74).

Para el día de San Juan, 27 de diciembre (83).

Para el día de los Santos Inocentes, 28 de diciembre (92).

Para el día de la Circuncisión del Señor (101).

Para el día de la Epifanía del Señor (110).

Para el domingo infraoctavo o primero después de la Epifanía del Señor (120).

Para el segundo domingo después de la Epifanía del Señor (129).

Para el tercer domingo después de la Epifanía del Señor (139).

Para el cuarto domingo después de la Epifanía del Señor (148).

Para el quinto domingo después de la Epifanía del Señor (158).

Para el sexto domingo después de la Epifanía del Señor (166).

Para el domingo de septuagésima (179).

Para el domingo de sexagésima (188).

Para el domingo de quincuagésima (199).

Para el domingo de Ramos (213).

Para el día de Pascua de Resurrección (223).

Para el segundo día de Pascua de Resurrección (233).

MANUSCRITO DE PLÁTICAS EN EUSKERA GUIPUZCOANO EN LOS...

Para el tercer día de Pascua de Resurrección (242).
Para el primer domingo después de Pascua de Resurrección (251).
Para el segundo domingo después de ídem (261).
Para el tercer domingo después de ídem (269).
Para el cuarto domingo después de ídem (280).
Para el quinto domingo después de ídem (290).
Para el día de la Ascensión del Señor (299).
Para el domingo primero después de la Ascensión del Señor (310).
Para el domingo de Pascua de Pentecostés (319).
Para el segundo día de Pascua de Pentecostés (328).
Para el tercer día de Pascua de Pentecostés (337).
Para el domingo de la Santísima Trinidad (346).
Para el segundo domingo después de Pentecostés (358).
Para el tercer domingo después de ídem (367).
Para el cuarto domingo después de ídem (376).
Para el quinto domingo después de ídem (385).
Para el sexto domingo después de ídem (395).
Para el séptimo domingo después de ídem (405).
Para el domingo octavo después de ídem (413).
Para el domingo nono después de ídem (424).
Para el domingo décimo después de ídem (433).
Para el domingo 11 después de ídem (442).
Para el domingo 12 después de ídem (452).
Para el domingo 13 después de ídem (461).
Para el domingo 14 después de ídem (471).
Para el domingo 15 después de ídem (480).
Para el domingo 16 después de ídem. (493).
Para el domingo 17 después de ídem (503).
Para el domingo 18 después de ídem (513).
Para el domingo 19 después de ídem (522).
Para el domingo 20 después de ídem (532).
Para el domingo 21 después de ídem (541).
Para el domingo 22 después de ídem (551).
Para el domingo 23 después de ídem (560).
Para el domingo 24 y último de ídem (567).

Francisco ONDARRA

